СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 37. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 14. лютого, 1930. VOL. XXXVIII. No. 37. Jersey City, N., J., Friday, February 14, 1930. THREE CENTS.

СЕНАТ ДЕБАТУЄ ЦІЛИЙ ДЕНЬ НАД НОМІНАЦІЄЮ ГЮЗА

ВАШИНҐТОН. — Майже одна третина сенаторів противиться назначенню бувшого секретаря стейту, Чарлза Гюза, президентом найвищого суду. Підчас вчорашніх дебат піднošено головно цей закид, що Гюз являється представником великих капіталістів і є під їх впливом, бо ціле життя заступав інтереси великих компаній. А на становищу члена найвищого суду треба заступати інтереси держави і населення та не звертати уваги на клясові ріжниці.

КРАВЕЦЬКИЙ СТРАЙК СКІНЧЕНИЙ.

НЮ ЙОРК. — Скінчився найкоротший ґенеральний страйк у кравецькім промислі. 22,000 кравців вертає до роботи, а 8,000 поверне до неюнійних шап в міру того, як ті шапи згодяться на умови, які заключено при замиренню між репрезентантами кравецької юнії і промисловців.

Страйк покінчився так скоро завдяки посередництву ґовернора Рузвелта й уступчивости юнії.

ПІДБІГУНОВІ БУРІ.

ЛИТЛ АМЕРИКА (Антарктика). — Адмірал Бирд і мужва очікують з нетерпеливістю прибуття корабля „Сити оф Ню Йорк", який має перевести їх назад до Злучених Держав. Та корабель пливе поволи, бо на морі шаліють сильні бурі і метелиці.

АРЕШТУВАЛИ 132 ОСІБ ІЗЗА ПРОГИБІЦІЇ.

СЕЙНТ ЛУІС. — За нарушення прогибіційного закона арештовано тут 130 мущин і дві жінки. Суддя, котрий має судити обжалованих, заявив, що він сам не вірить у 18 поправку, але раз вона є законом, то він мусить стосуватися до неї як і до инших законів.

ДЕМОКРАТИ РАДІЮТЬ.

ВАШИНҐТОН. — У демократичних колах панує велика радість зприводу вибору конґресменом Ґарфілда в республиканськім окрузі, осідку бувшого президента Кулиджа. Демократи твердять, що цей вибір є протестом проти республиканської адміністрації. Цей протест не походить ізза прогибіції, бо в данім випадку Ґарфілд і його республиканський противник були оба мокрими. Тут ходить про инші принціпи, а головно про безробіття, спричинене республиканською адміністрацією.

УНІВЕРСИТЕТИ СИЛЬНІШІ ВІД ДЕРЖАВИ.

НЮ ЙОРК. — Студенти, котрі покінчили студії в Колюмбійськім університеті й розбрилися по цілім світі, обходили в середу своє торжество, яке святкують рік-річно від 23 років. Кажуть, що яких 20,000 студентів взяли участь в торжестві. Одні прислухувалися промовам по радіо у Ню Йорку, чи в инших американських містах, а инші чули їх на кораблях на морі, або по европейських, азійських і инших містах. Бо так далеко доходили виголошені по радіо промови.

Президент університету, Никлас Батлер, говорив про силу університетів, зазначуючи, що вони сильніші від правительств, армій, фльот і укріплень. Найбільша сила світа лежить у руках зорґанізованого інтелекту, а та сила є згромаджена в університетах.

БАНКИР ПРО ПРАЦЮ І КАПІТАЛ.

НЮ ЙОРК. — Банкир Сем Левинзон говорив до студентів бизнесової школи Колюмбійського університету на тему конфлікту між працею і капіталом. Він твердив, що великий промисл дбає про те, щоб між ним і робітником була згода й натискає на своїх менаджерів, щоби не допускали до цього конфлікту. Колиж мимо цього доходить до конфлікту, то це є виною льокальних менаджерів, які не розуміють дійсних інтенцій великого промислу і їх головних централь. Конфлікти між працею і капіталом є викликувані дуже часто адміністративними хибами, а не економічними причинами.

КРИТИКУЮТЬ МОРҐАНА ЯК ЦЕНЗОРА.

НЮ ЙОРК. — Відомий банкир Морґан веде кампанію проти книгарів, які торгують книжками з неморальною тенденцією. Тепер йому закинув Морис Ернст, що його власна бібліотека має на складі велику скількість неморальних книжок.

Управа бібліотеки Морґана не заперечує цього, але подає, що сам Морґан не читає ніяких неморальних книжок.

У ТЮРМАХ ЗЛЕ ІЗЗА ПОЛІТИКИ.

НЮ ЙОРК. — З оречення „Ди Нешенел Сосаєті оф Пенел Інформейшен" виходить, що годі завести по тюрмах порядок і кращі відносини, бо через політичні згляди зміняють там управу так часто, що ніхто не годен перевести якихсь певних реформ.

НОВИЙ ПАТЕНТ ЕДИСОНА НА ҐУМУ.

ВАШИНҐТОН. — Винахідник Едисон подав до опатентовання процес добуття ґуми з рослини, відомої під назвою золотухи (ґолденрод).

ЛИНКОЛН ПРО ПРАЦЮ.

НЮ ЙОРК. — Зприводу свята Линколна підніс Вилієм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, що Линколн обороняв засаду, що свобідна праця є підставою до розвою держави. Тому він був за освобождення невільників і тому заявлявся за страйком як протестом проти утисків робітника.

Згідно з параґр. 56. статутів У. Н. Союза, отсим повідомляється всіх Вп. Головних Урядників У. Н. Союза, що

РІЧНЕ ЗАСІДАННЄ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

— РОЗПІЧНЕТЬСЯ —

В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 17-го ЛЮТОГО С. Р.

В ГОДИНІ 9-тій РАНО

В ДОМІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА,

під ч. 81-83 ГРЕНД СТРІТ, ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

ІВАН КАШТАНЮК, гол. рек. секретар.

УКРАЇНЕЦЬ ЖЕРТВОЮ НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ.

Дмитро Опришко, 1221 Grand Ave., Astoria, L. I., касієр Українського Народного Републиканського Клюбу в Ню Йорку, помер дня 10 с. м. Його вдарив автомобіль на улици в Ню Йорку. Розколення черепа було причиною смерти.

Похорон відбувся 13 с. м. з дому жалоби.

Василь Борак.

НОВІ АРЕШТИ НА ВОЛИНІ.

В останніх днях переведено в ріжних місцевостях Волині численні арешти. Арештовано поверх 100 чол. Причиною арештів є підозріння приналежности до КПЗУ.

ЧИ МОЖНА НАГОМУ ИТИ НА БАЛЬ?

Французька преса подає таку новинку: На один студентський масковий баль у Нансі прийшла одна екстраваґантна студентка зі своїм нареченим у дуже оригінальнім костюмі, а саме — зовсім без костюму, наго. Модерний Адам і Ева почали танцювати, але поліція арештувала їх і поставила перед суд, який засудив Адама на 100 франків, а Еву на 50 франків кари за публичне згіршення. Тепер французька преса розписується широко про цю справу і рішає та обмірковує питання, чому суд за одну і ту саму провину покарав Адама два рази тяжче, як Еву? Таж судді це самі чоловіки і повинні булиб на чоловіка наложити легчу кару як на жінку. Преса, особливо гумористична, питає: Чи вид нагого чоловіка більше згіршує як вид жінки? Чи скарби і тайни, які вкриває жінка під убранням, є дешевші, як тайни тіла чоловіка? Взагалі на цю тему в пресі багато пікантних анекдот. Деякі часописи пишуть, що чоловіка покарали тяжче з тої причини, що вартість жінки криється в красі її тіла і тому це не такий злочин, коли вона обнажує його, як свою одиноку цінність, але вартість чоловіка лежить у його силі волі та в розумі, тому, щоб звернути на себе увагу на балі, він не потребує аж роздягатись. Циніки відповідають навіть, що Адам тому заплатив більшу кару, бо він більше показав як жінка. Найпікантніше в цій історії те, що цей екстраваґантний прихід на баль без костюмів зєднав покараному студентові таку симпатію дам цілого міста, що вони потайки зібрали не тільки 100 франків на заплачення кари за студента, але ще й прислали йому 900 франків у нагороду за сміливий жест.

СОТНИЙ УКРАЇНЕЦЬ З $100 ПОШУКУЄ ДАЛІ.

ГРОМАДЯНИН ІВАН КАШТАНЮК, РЕКОРДОВИЙ СЕКРЕТАР У. Н. СОЮЗА, З ДЖЕРЗИ СИТІ, НЮ ДЖЕРЗИ, ПЕРЕСИЛАЮЧИ $100 НА БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ, ПИШЕ:

КОЖДИЙ З НАС, А ТИМСАМИМ І Я, РАДІЄМО ЩИРО, ЩО МИ ДІПНЯЛИ СВОГО Й КОЛИ ЗАЧАЛИ ШУКАТИ ЗА СТО СТОДОЛЯРОВИМИ ЖЕРТВОДАВЦЯМИ, ТО ЇХ ДІЙСНО ЗНАЙШЛИ. ЦЕ ВКАЗУЄ, ЩО МИ СВІДОМІ Й КАРНІ ГРОМАДЯНИ, ЩО ЛЮБИМО РІДНУ СВОЮ ЗЕМЛЮ НЕ ТІЛЬКИ НА СЛОВАХ, АЛЕ Й НА ДІЛАХ, ЩО ВМІЄМО НЕ ТІЛЬКИ ЗАЧАТИ, АЛЕ Й КІНЧИТИ, ТА ЩО ВМІЄМО ЗЛОЖИТИ ЖЕРТВУ В ТИХ СКРУТНИХ ЧАСАХ, ЯКІ ДОВОДИТЬСЯ НАМ ТЕПЕР ПЕРЕЖИВАТИ.

Я ПОВИНЕН БИ ЗАКІНЧИТИ СТОДОЛЯРОВУ ЗБІРКУ, ТА НЕ ПОЧУВАЮ СЕБЕ В ПРАВІ ДО ЦЬОГО КРОКУ, БО ВІДЧУВАЮ, ЩО НЕ ПОВИНЕН ЗАМИКАТИ ДОРОГИ ДАЛЬШИМ СТОДОЛЯРОВИМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ, ЯКІ ЩЕ ПЕВНО ЗНАЙДУТЬСЯ. ТОМУ ШУКАЮ ЗА НИМИ ДАЛІ Й ЖДУ НА ТОГО, ХТО БУДЕ СТО ПЕРШИЙ.

СВОЮ ЖЕРТВУ ВИСЛАВ Я ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. Box 411, Philadelphia, Pa

ПОЛЬСЬКІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ.

В Кошляках, збаражського повіту, арештовано дня 8 січня ц. р. господаря Романа Сікору під замітом, що він на спілку з Йосифом Харчуком, котрий вже семий рік перебуває на Радянській Україні, підпалив в осени 1923 р. фільварок у Кошляках. Арештований заперечує рішучо якунебудь участь у підпалі фільварку.

В селі Яструбичах, сокальського повіту, арештовано членів Луга Михайлюка, Івашкова і І. Старощука, яких підозрівають, що вони обстрілювали військовий літак в грудні минулого року та що брали участь у нападі на поліційну станицю.

В Нагірянці, бучацького повіту, переведено ревізію дня 4 січня ц. р. в Онуфрія Легкого, якого поліція підозріває, що він, 70-літний старець, вправляє з місцевими Луговиками військові муштри та що в нього знаходиться оружний склад. 8 поліцаїв перекинули снопи, перешукали стріху та не знайшли нічого.

ДЕМОНСТРАЦІЯ БЕЗРОБІТНИХ У ЛЬВОВІ.

Дня 18 січня відбулася демонстрація безробітних у Львові. В часі демонстрації промовляли Вальницький, Сенюк і Яблонський. Поліція розігнала демонстрантів в брутальний спосіб, причім арештувала кількох учасників демонстрації.

Ось як годує Польща безробітних!

УКРАЇНСЬКА ЧУМА.

Світ аж тепер довідався, на що в нутрі польської держави є „Сокальський кордон". Хоч конституція Польщі дає кождому горожанинови Польщі право їздити свобідно по цілій польській державі, жити в кождій закутині польської держави і скрізь у польській державі однаково користати з усіх прав Польщі, то Галичанинови дістатися на Волинь і жити там чомусьто ще тяжче, як без пашпорту вийти за кордони Польщі. Сі трудноці, які унеможливлюють перехід Галичан на Волинь і не допускають до спільної роботи всіх Українців для просвітного і господарського двигнення українського народу, названо у нас „Сокальським кордоном". Ми знали, на що сей кордон, але того не знав світ. Світ і того не знав, що такий кордон взагалі можливий у державі з одною конституцією для всіх її земель і для всіх горожан. Аж оноді в польській соймовій палаті впали слова, які признали, що такий кордон є, сказали, на що він є, та що скасований не буде.

Ми довідалися, що в Галичині лютує дуже небезпечна пошесть, а саме українська чума. Як у якій державі одна її частина зачумлена, то ту зачумлену область відмежовують від решти держави санітарним кордоном. Щоби українська чума не перекинулася з Галичини на Волинь, потягнено між тими обома областями польської держави санітарний Сокальський кордон.

Ту українську чуму в Галичині поборюють лікарі політичні і звуть її українським „сепаратизмом". Ми звемо її українським націоналізмом. „Сокальський кордон" має пильнувати, щоб український „сепаратизм", український націоналізм Галичан — не перекинувся на Волинь, де на думку деяких політиків населення про Україну ще цілком не думає.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

АМЕРИКА БУДЕ ЗБІЛЬШУВАТИ СВОЮ ВОЄННУ ФЛЬОТУ

ЩОБ ДОРІВНАТИ АНҐЛІЙСЬКІЙ ФЛЬОТІ, АМЕРИКА МАЄ ЗБУДУВАТИ НА 500 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ НОВИХ КОРАБЛІВ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Тепер уже стало ясно, що Злучені Держави мають витратити до 1936 року принаймні 500,000,000 долярів на розбудову своєї воєнної фльоти, щоб дорівнатися нею до анґлійської. Ця сума потрібна буде Америці, коли на лондонській конференції приймуть вимоги Анґлії щодо найменшої фльоти, якої вона потребує для охорони своїх володінь.

Колиб не було конференції й Анґлія залишилась би при старій програмі розбудови своєї фльоти, то тоді Америці довелосяб у двічі більше витратити грошей на будову своїх кораблів, щоб дорівнатися анґлійській фльоті. Американська фльота значно менша від анґлійської по всім катеґоріям воєнних кораблів, хіба лише панцирників вона має більше.

Таксамо й воєнно-морських літаків Америка має значно менше від Анґлії, а тому вона також збільшуватиме їх число. Разом з тим Америка потребуватиме нових кораблів, що служать базою для морських літаків та для перевозу їх на віддаль. Тепер воєнно-морським літакам надають велике значіння й тому кожна держава буде старатися забезпечити собі право мати їх у вистарчаючій скількости.

ПРОТИ БОЛЬЩЕВИЦЬКИХ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ.

ГОЛОВА АНҐЛІКАНСЬКОЇ ЦЕРКВИ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ РЕЛІҐІЙНИХ ПЕРЕСЛІДУВАНЬ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Архиепископ кентенбурський, д-р Ґордон Ланґ, приєднав до папи римського свій голос протесту проти большевицьких реліґійних переслідувань. Він різко виступив із засудом нового страшного походу большевиків на християнство і заявив, що коли в Росії переслідування не спиняться, то він звернеться до парляменту, щоби там піднести кампанію проти найстрашнішого в історії християнства переслідування.

Таксамо й архиепископ йорський виступив проти большевицьких переслідувань та з закликом до моральної боротьби проти большевицьких вірств, яких не може стерпіти жадна цивілізація. Піднесли рішучий свій протест також инші церковні достойники Анґлії.

РЕВІЗІЯ В РАДЯНСЬКОМУ ПРЕДСТАВНИЦТВІ.

МІНХЕН (Німеччина). — Двацять поліцаїв перевели ревізію в радянській торговельній місії. Притім вони арештували голову місії та захопили ріжні документи. Пізніше торговельного представника звільнили з арешту.

За причину ревізії подають те, що торговельна місія пропонувала деяким баварським фірмам купити в неї вибухові матеріяли, які привезено на радянському пароплаві до Гамбурґу.

КОМУНІСТИ РУЙНУЮТЬ ФАБРИКУ.

РІСЕЛЬГАЙМ (Німеччина). — Заряд автомобілевої фабрики Опеля звільнив зі складу заводської ради трох членів, які надуживали свого становища. Комуністи використали це для викликання заворушень у фабриці. На їх заклик припинити роботи й зявитися на мітінґ відгукнулося 600 до 700 робітників, а 5,500 залишилися при роботі.

Тоді большевицькі аґітатори повели приєднавшихся до них робітників у середину фабрики й старалися силою змусити инших робітників приєднатися до них, але цього вони не осягнули. Всеж дійшло до поважних заворушень і багато машин у фабриці ушкоджено так, що довелося припинити роботу.

Поліція перевела арешти комуністичних аґітаторів. Арештовано шістьох, а між ними й двох комуністичних послів до парляменту, Мілера та Сумфа, які пробралися на фабрику для аґітації. Фабрику тепер охороняє поліція, щоби не допустити туди сторонніх аґітаторів.

ЗМЕНШЕННЯ ГАДЮЧИХ ФОНДІВ.

ВАРШАВА (Польща). — Сойм ухвалив буджет Польщі у висоті 3,058,000,000 злотих. Соймова опозиція добилася того, що секретні фонди, які призначалися для військового міністра маршала Пілсудського й міністра справ закордонних Залеського, зменшено на кілька міліонів злотих.

ЗАМОВЧУЮТЬ ПРОТЕСТ ПАПИ.

РИГА (Латвія). — Радянська преса в Росії не подає жадних відомостей про папський протест та про инші протести проти реліґійних переслідувань у Росії. Тому населення нічого не знає про ці протести.

СЕНСАЦІЙНА КНИЖКА.

ПАРИЖ (Франція). — Уже появилася з друку книжка Клеманса під наголовком „Величність і мізерія побіди". В цій книжці він подає багато надзвичайно цікавого матеріялу про Велику Війну. Характеризуючи окремих діячів та осіб, звязаних з війною й Версальським миром, Клемансо нікого не щадить і кожного різко критикує своїм їдким сарказмом.

Зокрема він обвинувачує маршала Фоша в несубординації, з ґенералови Першинґові закидає, що він відмовився в критичну хвилю післати в бій американських жовнірів, які щойно прибули до Франції й не були ще досить підготовані до бою. Не зважаючи на те, що посилки їх у бій вимагав персонально сам Клемансо, Першинґ відмовився виконати це домагання, заявляючи, що не може кидати невправних і непідготовлених своїх військ у пекло найбільше скомплікованого й трудного бою. Вилсона називає Клемансо великим ідеалістом, з якого ідей нічого не вийшло.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКА Й БЕЗРОБІТТЯ

Від кількох уже місяців в Америці панує тяжке безробіття. Знають про се найкраще робітники, на котрих безробіття відбивається найтяжче. Знають вони се, бо втрата роботи сейчас підриває існування родини.

Тимчасом в урядових кругах справа ще не зовсім ясна. Час від часу хтось з урядових кругів у Вашингтоні виступає з заявою, з котрої можнаби вносити, що безробіття в січни сього року не ріжниться майже нічим від безробіття в січни других років. Звичайно, проти таких заяв виступають сейчас другі урядники з відповідними спростованнями. Але якраз ся противорічність заяв лишає богато річий сумнівних.

Дехто думає, що дорівочні заяви з Вашингтону походять зі злої волі або що найменче з охоти фальшувати факти або дурити публичну опінію. На ділі справа не представляється так. Причина лежить в тому, що американський уряд ще й досі не має доскналої машинерії для розслідження стану робіт у дану хвилю. Правда, декотрі стейти таку урядову машинерію вже мають, але федеральний уряд має тільки завязки такої машинерії. Видно се передовсім тоді, коли порівнати машинерію федерального уряду в Вашингтоні з відповідними машинеріями урядів европейських держав.

Сю недостачу треба признати дуже важною для громадянства. Безробіття се недуга теперішньої господарської системи. Рільництво знає сезонові праці, але не безробіття в такій острій формі, як фабричний промисел. У капіталістичній формі вироблювання безробіття се хронічна недуга. Воно повторяється час від часу. Як люди спізнали сю признаку безробіття, вони стали задумуватися над способами зарадження безробіттю. Як звичайно, частина громадянства думає, що одинокий ратунок лежить у революційній переміні господарської системи, у переході від капіталізму до соціялізму й комунізму. Такої думки були московські комуністи. Жива дійсність переконала світ, що комунізм самий у собі безробіття не зносить. Комуністична Росія мала його часто більше, як капіталістичні краї. О скільки вона зараджує безробіттю, то робить і вона се при помочи „капіталістичних" способів, себто обезпечення проти безробіття, себто способу, широко практикованого у таких краях, як Англія й Німеччина.

І Америка теж мусить з часом додуматися до конечности обезпечення проти безробіття. Покищо вона зробила в тому напрямі тільки перші, дуже слабі й боязливі кроки. Видно се з того, що вона не наладила навіть відповідної машинерії для реґістровання безробіття. Добро робітників вимагає як найскоршої поправи на сім поли.

КАРТИНА „ОРҐАНІЧНОЇ ПРАЦІ" В РІДНІМ КРАЮ.

Анкета в справах громадських в Коломиї.

(Оригінальний допис до „Свободи").

(3)

II.

Другим референтом на анкеті в справах громадських був посол **д-р Целевич,** котрий обговорив головно справу **громадських бюджетів.** Досі польська влада при помочи тих бюджетів витягає з нас грубі тисячі на чисто польські, ворожі нам цілі, як ось на якісь „охронкі", „пржиспособенє войскове", дом поліції паньствовей" і таке інше.

Одним словом, наші ради громадські при помочи тих бюджетів самі крутять на нас батіг.

Під Польщею маємо біля **пятьдесять вісім тисяч** наших українських радних, і коли би вони лише були свідомі своїх великих завдань — то ми би виграли.

Не досить отже вибирати радних **чесних.** Вони мусять бути ще **і розумні і тверді.** І треба, щоби всі ті **58,000** ділали після **одного пляну** на цілій українській території. Аж тоді видремо ворогови зброю з рук, а возьмемо її в в свої руки.

І це ще треба мати на прикметі, що як лише одна рада стане окунем, то її можуть розвязати, але коли всі ради станут на тім самім становищи — то всіх їх прецінь не розвяжуть!

Громадський бюджет — це найважніша справа у громадській господарці. З бюджету можна переконатися, хто і як господарить в громаді, від кого береться гроші на покриття видатків і кому ідуть ті видатки на користь. Одним словом: можна відразу пізнати, чи на чолі громади стоять свідомі — національно і клясово — громадяне, чи може панські попихачі.

Польська **конституція** означує тепер обрахунковий час державного бюджету на **один рік,** котрий починається 1-го квітня, а кінчиться 31. марта. Такий самий обрахунковий час є отже і в громаді.

Проєкт бюджету має старшина громадська уложити в грудни і виложити найменше на 14 днів перед тим, заки почнуться наради над ним в раді громадській. Міністеріяльний розпорядок каже, що лише на 7 днів, але міністер на власну руку закона змінити не може. У всякому разі на протязі тих 7-ох днів може кождий громадянин проєкт бюджету в канцелярії громадській переглянути і робити собі з нього відповідні відписи. **Виложенне** цего проєкту має бути в громаді **публично оголошене** в спосіб принятий в громаді, причім має бути зазначене, що кождий платник податків у громаді має право вносити проти проєкту бюджету свої **заміти** та застереження.

Треба отже дуже уважати, коли таке оголошенне послідує, бо тепер доперва починається властива боротьба.

Коли би отже вставлено в бюджет якісь датки на „школу людову", на якусь польську виставу чи на польський памятник — то треба як проти цього, так і проти того, що нема нічого вставленого на українські цілі—внести **писемний протест,** а чим більше підписів на нім буде, тим ліпше. Такий протест мусить бути відчитаний на засіданню ради громадської і має бути разом з проєктом бюджету предложений **повітовому виділови.**

Такі протести є дуже корисні з уваги на **порядних війтів,** котрі можуть заслонитися перед старостою та виділом повітовим і заявити їм, що годі їм іти проти волі громади.

Другою дуже важною справою є **ухвалення бюджету** радою громадською. Дотичне **засіданне** ради громадської мусить бути **явне,** щоби громадяне могли контролювати, як радні громадські собі поступають.

Заходить питанне — чи може староста аби виділ повітовий (в котрім фактичним повітовим маршалком є тепер староста) змусити громаду, щоби в бюджет вставила якісь суми на спеціяльно польські цілі.

Отже вони такого права не мають і лиш можуть домагатися вставлення таких позицій, яких закон вимагає. Коли до громади ставиться такі безправні домагання, то старшина громадська має жадати, щоби такий приказ видано їй на письмі, з наведеннем закону, на підставі котрого це робиться.

Проти такого приказу треба внести **скаргу до Адміністраційного Трибуналу.**

Коли я раз — мовив д-р Целевич — питав одного старосту, яким правом він каже вставляти до бюджету громад датки на польські цілі, то він мені відповів, що так йому воєвода приказав. „А впрочім — каже староста — чому громади не жалуються перед **Адміністраційним Трибуналом?"**

І справді — є вже **польські села,** котрі в таких справах **виграли** в Адміністраційнім Трибуналі. Треба отже й Українцям так робити.

А то декотрі старости вже таки занадто собі позволяють. І так стрийський староста впливав на війтів, щоби громадські ради ухвалили, що повітові виділи мають право змінювати громадські бюджети!

Очевидна річ, що треба бути приготовленим на всілякі секатури зі сторони старостів, поліції і т. ін., але проти всього того треба боротися. Коли ми боролись за **самостійну Українську Державу** — то мусимо станути твердо і тепер за нашими правами та показати, що **український селянин застрашити не дасться.**

Коли однак мусимо боротися проти накидування нам видатків на чужі, ворожі нам цілі — то повинні ми вставляти в бюджет відповідні позиції на **наші народні цілі.** Треба іменно використати приписані законом рубрики, як: освіта, культура і мистецтво, публичне здоровля, підтримка рільництва та соціяльна опіка.

У ті рубрики можемо вставити запомоги і на читальню, і на сільський Народний Дім, на „Луг" чи „Січ", на захоронку для дітий, на „Рідну Школу", на „Сільський Господар", на господарські курси, на громадську бібліотеку, на аматорську театральну трупу, на укр. шпиталь у Львові, на пожарні знаряди для „Луга" і т. інше.

Очевидна річ, що **виділ повітовий буде робити ріжні трудности,** коли рада громадська ухвалить запомоги на якісь українські цілі.

Він однак мусить свої заміти зробити до 30 днів від дня предложення йому бюджету. Старости беруться на такий спосіб, що особисто кажуть вітовй це а це викинути, а друге вставити.

Цим не треба даватися запуджувати, але як що-має староста до закинення, то най дає на письмі. Тоді треба робити відклик до воєвідства, а потім скаргу до Адм. Трибуналу.

Нераз каже староста: но то робім угоду. Най троха іде на ваші цілі, а троха на це, чого я хочу. — Однак і на таке не належить годитися.

Тепер так устроєно, що гроші податкові для громад ідуть через виділи повітові, так, що громади навіть не знають, що з їх грішми діється. Треба отже вносити проти цего скаргу до скарбової палати.

Теперішні повітові ради — то є лиш прибічні, згори іменовані ради при старостві. Ми мусимо всіми силами старатися о розписанне виборів до рад повітових. Але передовсім мусимо **зорганізувати тих 58,000 радних громадських,** яких маємо.

В тім напрямі треба звернути всю нашу енергію! (Оклики: Славно!)

Тепер розпочалася дуже жива дискусія, в котрій виступав цілий ряд селян, подаючи інтересні ілюстрації того безправства, яке на полі самоврядовання у нас панує.

Директор Союза Кооператив, **М. Обрізків,** підніс, що наші громади найменше яких 10,000 золотих дали на познанську виставу та на памятник Пілсудському. — 200,000 золотих громадського майна є зльокованих в **„повітовій комунальній касі"** — а позички у ній дістають лише хруні. В повіті є біля 2,400 радних, то треба їх зорганізувати. — При старостві істнує так звана **„рільнича комісія",** в котрій є також делеґат „Сільського Господаря". Коли він домагався запомоги на удержання агронома — то та комісія ухвалила на ту ціль аж 50 золотих!

І. Ясінський зі Стопчатова оповідає, що їх рада громадська спротивилася давати гроші на памятник Пілсудському, як цего староста жадав. Делеґати Стопчатова їздили з жалобою до воєводи і таки на своїм поставили.

Сенаторка **Кисілевська** звернула увагу на це, що по селах нема **садків діточих,** що отже на ту ціль треба конче вставляти відповідні суми в громадські бюджети.

По наших селах є дуже мало **іспитованих повитух** — через що велике число ще молодих жінок іде в могилу. Треба, щоби наші села висилали цікавих жінок на дотичні курси. — Також треба по селах устроювати **куховарські** курси, тимбільше, що маємо в Коломиї дуже добру інструкторку паню **Зубенкову.**

Михайло Комнщук з Ковалівки підносить, що наші селяни замало показують погорди **хруням,** але ще їх і на весілля та на інші оказії запрашають. Так бути не повинно.

(Конець буде).

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(за січень 1930).

І. ПРИХІД:

З перенесення з попереднього місяця		$ 106.15
Прихід за січень 1930		2,639.69
Разом		$2,745.84

II. РОЗХІД:

а) Висилка до краю:		
1) Інваліди ($1.100 на Дім Інвалідів, а $300 на допомогу інвалідам). Разом	$1,400.00	
2) Рідна Школа	500.00	
3) Бойова акція	300.00	
4) Сироти	100.00	
5) Реміснича Бурса у Львові	100.00	
6) Тов. „Просвіта" у Львові	50.00	
7) Краєва преса	50.00	
8) Письменникам	50.00	
9) Студенти в Подебрадах	25.00	
10) Кошти письм і посилок	28.25	$2,603.25
б) Кошти удержання бюра		25.00
в) Кошти дороги		10.00
г) Кошти протесту чека		2.82
Разом		$2,641.07

III. ЗІСТАВЛЕННЄ:

Прихід в січні 1930 року	$2,745.84
Розхід	2,641.07
Остає в касі Обєднання з кінцем січня 1930 р.	$ 104.77

Обєднанне Укр. Орґанізацій в Америці.

О. Максимюк.

ВРАЖІННЯ З ПОБУТУ НА УКРАЇНІ

(3)

Лічниця — „земска больница" була за містом. Я йдучи часом до неї, переходив глухими стежками і перебігав з хати до хати, щоб не стрінути „товарищів" і уникнути „карманної" ревізії та щоб не позбутись плаща або чобіт.

Я мав вражіння, що находжусь десь в сибірських лісах серед скажених диких звірів. Два дні перед моїм відходом з Браїлова начальник міліції, німецький кольоніст Фреліх, застрілив в ліжку хорого на тиф рідного брата за те, що той служив Петлюрі — „контрреволюції"!

Прийшла до Браїлова одна батерія, около 60 людий, котру населення називано „порядочною" частиною, бо не так грабили, як инші. Зате її комісар (політком) наложив на місто контрибуцію: 100,000 карбованців, 500 пар білля і 200 пар чобіт. Ця контрибуція нікого не вразила, бо люди до неї привикли. Що кілька днів складало місто політкомови й красному (червоному) командірови як хабар 20—50,000 карбованців, щоб обороняли перед грабіжами. Коли хабара не зложено або припізнено, комісар починав реквірувати тютюн, мило, муку, цукор і ін., бо це „буржуазні предразсудки". „Ми, — мовляв комісар, — защищаєм робочий народ, потому он должен нам всьо дать, чтоб красноармеєц нічим не нуждался".

Частини красної армії не мають ані матеріяльних, ані харчових маґазинів, а фронтові частини навіть полевої кухні не мають! Де красноармеєць кватирує, там хазяїн мусить дати „кушать". Коли командір зареквірує одіж або средства поживи і дасть красноармейцям, то вони сейчас все продають, попють самогону і населення цим не охоронено перед: „товарищ! збросуй сапогі", або „хозяїн, давай кушать!".

Населенню Браїлова було забогато вже безнастанних „смотрів" і „давай кушать", тому воно зложило кількадесять тисяч „самих лутших денег" т. є. николаївських рублів для політкома батерії й він вибрався з батерією до Жмеринки. Населення Жмеринки довідалось про це й зложило заздалегідь для політкома ще більшу суму гроший, за що він не остався в Жмеринці, а поїхав дальше.

Третого дня, по відході батерії, прийшов і в переході закватирувався на два дні в місті таращанський полк, котрий славиться у большевиків як найхоробріше військо. Можна було в сім полку побачити всякі раси й народи, лише не таращанських Українців. Це були настоящі бандити. Кромі „перемундіровки", яку красноармейці на населенню Браїлова перевели першого дня, доконували її найкращі „защитники робочих" на „робочих" огидні насильства; цілих два дні було чути в місті лише зойки, плачі й розпучливі крики. Ніхто на вулицю не показувався. По їх відході населення відітхнуло і почувало себе наче по лазні горячій.

Тепер я побачив, на яких людях опирається большевицька влада. Я переконався, що большевицька армія складається з тюремників і грабіжників, зібраних з цілої бувшої Росії, і з таких же вибранців з Европи й Азії. Фронтові частини большевиків майже всі такі. Добре висловився один „командір" полка: з початком марта кватирував в малій Жмеринці один полк Богунівський; у одного бідного залізничника закватирував красний командір полка зі своїм штабом. Коли він переступив поріг, перше слово його було: „Вари, хозяйка, вареники"! Коли хазяйка сповнила приказ і товарищі наїлись і самогонки попили, цікава хазяйка розбалакалася з „командіром" і почувши запевнення визволення бідних і працюючих від визиску буржуазії, спиталася його: „скажіть, пожалуйста, ви говорите, що воюєте за визволення бідних. Я бідна, а ви зїли в мене ввесь хліб і присилували мене взяти в сусіда муки й сира на вареники на борг, а ви не спитали мене, чи я маю що дати їсти дітям завтра"?

Командір засміявся і сказав: „Не бойся, старушка, я 14 лєт в каторге праседел і чорт меня не взял, так і тебя не вазьмьот".

Таке поведенне товаришів затиснуло українському селянинови рушницю в руки для рішучої самооборони і витворило непримиримий гнів на „кацапа" і „еврея".

Большевицькі частини кватирують по селах лише тоді, коли їх є богато і то не скрізь. Є на Україні **села,** що навіть перемашнрувати через своє село не позволяли.

В селі Ставище і Великім Половецькім, коло Фастова, в пол. Київщині, бачив я таке: Відступаюча большевицька дивізія прямує на село Ставище, в селі бють у дзвони, селяне з околичних сіл збігаються з оружем і стають до бою, бороняться, потім переходять в наступ, розпорошують цілу дивізію і забирають увесь обоз і 11 гармат з повним запрягом.

Треба знати, що селяне ліпше були узброєні, як всі армії, які волочилися по Україні. Кождий селянин мав по кілька крісів; кожде село мало по кілька або кільканацять машинових крісів, а деякі села мали й гармати. Всю зброю й амуніцію, яка знаходилася по складах, забрали селяне ще підчас першої революції, а відтак при повстанню проти Німців і гетьмана Скоропадського. Окрім цього кожду армію, яка прийшла на Україну й згубилася в широких степах, селяни при відвороті розоружили.

Ціле панування большевиків на Україні обмежене було до головних залізничних шляхів і губерніяльних, та не всіх повітових міст. Умань, Гайсин, Гайворон, Катеринослав, Чигирин, Біла Церква, Сквира і околиці сих міст — це місцевости, котрі большевиків коштували много крови, поки вони їх опанували.

Кождий красноармеєць тяжко зітхав та, хоч у Бога не вірить, тричі хрестився, вступаючи на територію України! Найбільшими ворогами „саветів" були українські селяне. Большевики називають їх „куркулями" й „кулаками" — цебто буржуями; за царських часів називано Українців „хахлами". Дивно дуже, що московські мужики в совітській Росії не бунтувались проти комуни! Річ тут слідуюча: большевики зневтралізували московських селян, позволили їм забрати панську землю, не реквірували їх і не комунізували їх майно. Московський мужик про комуну нічого не знав, йому все „равно" — цар чи Ленін, аби його ніхто не нарушив. Інакше стояла справа на Україні. Тут селянство заможне — хазяїни богаті, не можнаж сих „кулаків" лишити в супокою! Отож вся контрреволюція на Україні, це ніщо инше, тільки український селянин; треба його комунізувати — знищити і тоді буде рівність кляс. Дальше сей мужик сепаратист; він хоче української школи, української держави, хоче мати землю і бути дальше незалежним хазяїном! Це недопустиме! Сама контрреволюція!

Пишуть і говорять богато про Радянську Україну! Большевики за кождим приходом оголошували „самостійну совітську Укркаїну", це правда. Та це оголошення було тільки оголошенням, більше нічим. Робилось це зі слідуючих причин: 1) щоби обдурити українських селян, 2) щоби ввести в блуд Українців поза межами України, 3) щоби показати перед світом, що вони не імперіялісти, не завойовники й що вони дають волю „поневоленим націям".

Я, мандруючи по Україні, шукав цієї „Радянської України", але ніде не міг її побачити! Навіть зі свічкою ніхто її не найде! Комісарами України є самі неукраїнці, або такі люди, про яких ніхто ніколи нічого не чув, які Українцями ніколи не були й ані одного слова по українськи говорити не вміють! Проти найзавзятішого комуніста Українця, котрий би для інтернаціоналу навіть рідної мови й народу й школи зрікся, найдуть російські большевики закиди і завезуть його в Москву або межи чотири вузькі стіни, де за ним і слух пропаде. Дарма тут говорити про інтернаціонал. тут виразний разючий московський національний шовінізм, під невоним прапором! Хто не вірить, най не кричить дармо і не лиментує, най не пише буком по воді, але най піде на Україну й своїми очима погляне й най засмакує того російського інтернаціоналу на своїй шкірі власній, а тоді зможе говорити про річ. Лише той щиро вірить, котрий сам вірить.

(Дальше буде).

Синок (до батька): Нині вчилися ми на годині зоольоґії, що звірята що зими змінюють футро.

Батько: Т-и-хо! А то ще мама почує!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МИШ.

Загальні місцеві вісти.

Коли возьмемо в руки деколи українські часописи, то бачимо, нераз маленькі відомости про Дітройт. Пишуть різно про те, як кому іде до смаку тут життя.

Загальним життям українських робітників мало хто інтересується, бо той, кому добре, другого не дбає, а той, що в біді, журбі й клопоті, ніколи не збереться щонебудь писати до часописів, бо, мовляв, це мені нічого не поможе.

А написати треба. Треба поділитися разом всім Українцям. Ми на це маємо свої часописи, бо хочемо мати всілякі відомости з життя і поступу українських робітників цілої Америки. Хто не був у Дітройті, той мріє про якесь надзвичайне щасливе місто, бо тут, каже неодин, Генрі Форд платить доляра й більше на годину. Та не то що платить Генрі Форд, а ще й до того якогось гуманіста з Форда видумали бідні люди і зробили з него казкового добродія.

Тому, що якраз цей Генрі Форд є в Дітройті, то кожного так тягне до цього міста, щоби собі тут використати нагоду скоро стати богачем і в роскоші проживати.

Та не сам тут Форд. Тут є ще богато инших фабрик автомобілевих, далеко гарніших і дорожчих від Форда. Та цих вже так люди позадітройтські не знають, бо про них нема так богато байок, як про Форда.

Я не хочу богато розводитись над життям тут взагалі в Дітройті, бо хочу більше написати про життя Українців. Отож на загал скажу, що в Дітройті є велике безробіття. Тисячі робітників зовсім без праці вже по кілька місяців, а життя тут сильно дороге.

Сам казочний Форд підвищив платню в січню цего року своїм робітникам, але передтим виплатив близько **сорок** тисяч робітників.

Напевно скаже хтось, що це неправда, бо всі знають, що він зачав більше автомобілів робити, як колись робив. Так, він почав більше робити, але як? Він уліпшив машини так, що де робили того року вісім, десять робітників, то нині робить один, два робітники, а инші вигнані з праці. Крім того й инші машини так добре урегульовані, що продукцію на десять процент більше підігнали, а з тим відібрали робітникам роботу й спосіб до життя.

Та не лише Форд, але й всі инші, як Пекард, Шевролет, Гадсон, Студибекер, Крайслер і т. д. так зробили.

Ось чому безробіття. У Форда робітники працюють 8 годин денно й то є тепер більша частина робітників, котрі ще мають працю: один тиждень працюють, а другий сидять дома без праці, бо нема що робити у Форда.

Та не лише так робить Форд, а роблять всі инші, бо те, що вони зроблять за три місяці, то за рік не продадуть.

Тому для автомобілевих робітників праця стала так званою сезоновою, бо не має той робітник жадної сталої праці.

В инших фабриках робітники роблять не вісім годин, а без кінця. Коли є робота, то роблять від девяти аж до тринайцяти й пятнайцяти годин. У Форда звичайний робітник має 75 центів на годину й вище, а в тих инших не кваліфікований робітник дістає 45 цнт. до 50 цнт. на годину. Та тепер і цього не хочуть дати; ваймають женщин за 30 цнт. до 35 цнт. на годину й женщини те саме роблять, що й мущини.

Тепер хочу написати, як тут жиють ріжні народности. Отож найбільше зі знаних мені народностей є Поляків, котрих, як кажуть, є тут коло пятьсот тисяч. Що вони роблять? Вони мають кілька своїх банків, мають кількадесять костелів і шкіл парохіяльних, куди свою молодь посилають. Мають богато своїх торговель, мають кільканайцять містових вищих урядників, а в Гемтрамк всі майже урядники Поляки. Мають богато своїх докторів, адвокатів, учителів, кілька своїх часописів. Взагалі в Дітройті почуєте богато по улицях і всюди польську мову. Позатим мають багато своїх, польської народности, вломників, бандитів та инших злочинців. Брутальні вломи і морди діються завжди злодіями, котрі мають польські імена. На злодійства пускаються вже молоденькі хлопці, по 16 і нижче років. Дальше пиянство, неморальність, розводи і все инше в Поляків на деннім порядку. Поліція має все переповнені тюрми бандитами, котрі майже всі польської народности. Щодо культурного життя Поляків то нема такого дуже, як хто думає, бо, як звичайно, Поляки все в костелі, де їх ксьондзи плекають у них польський шовінізм і більше нічого. Вправді є якась маленька, на ту численність польську, організація робітнича, котра видає тижневик „Робітнік Польскі". Це газета комуністична, але вона ледви, животіє.

Є тут Німці, та за них нема що писати, бо вони жиють спокійно, культурно. Вони мають свої часописи, свої шпиталі, доми. Рідко коли можна побачити німецькі імена, замішані в якімсь бандитцтві. Зате Німці мають більше пошановання перед всіма иншими народностями.

Тепер перейду до Українців. Кажуть, що Українців у Дітройті є коло трицять тисяч. Це так багато, що певно аж за голову неодин візьметься, вчувши таку скількість. Та чекайте, шановний читачу, бо не всі ті Українці хотять себе признати Українцями. Правда, є тут в Дітройті та Гемтрамку два доми українські: один парохіяльний, називається „Українська Хата", а другий Український Політичний Клюб має свій дім. Це вже є більше народний дім, бо там Українців не питають, чи вони є парафіянами, чи ні? В Норт Дітройті є мала школа. Кажуть, що ще будуть будувати дім українські комуністи, але коли цей дім буде, то не знати, бо в них щось там невесело фінансово ще й до того розклад в організації почався. У Вест Дітройті є дві церкви: одна на Кліперт улиці, а друга на Сікат. Та, що на Кліперт, має богато парофіян, а на Сікат стоїть порожна, бо за неї судяться. Недавно куплено народний дім на Буртон ул. Є ще на Мортон улици дім т. зв. Просвітний, досить гарний, але він у руках комуністів. Не хочу тут переборщувати, але можу сказати, що це все, де Українці гуртуються.

Які найсильніщі тут організації на тих трицять тисяч Українців? То безперечно відділи Українського Народного Союза. Потім уже йдуть відділи Робітничого Союза, Провидіння й два відділи Народної Помочи. Є тут кілька хорів при церквах, а є цілком самостійні хори, здається, два чи три. Найкращий хор є зовсім самостійний і зветься Українсько-Національним. Це є хор Думка, під управого вмілого дерігента Атаманця.

Українських професіоналістів є два доктори-лікарі й один адвокат.

Якіж тепер погляди політичні панують в тих товариствах Українців і скільки приблизно є всіх зорганізованих Українців?

Найбільше є членів У. Н. Союза. Вони всі погляду українсько-національно - демократичного, як і сам У. Н. С. Дальше є трохи оборонців, гетьманців і комуністів. Є тут багато Українців з Волині, Подільщини та взагалі з Великої України, але за малими винятками дуже мало їх належить до українських товариств. Всіх тих Українців, що тут менше-більше зорганізовані та котрі хоч принайменше звуть себе Українцями, можна начислити не більше як яких сім до вісім тисяч. Але тих, що беруть участь у національному життю, буде ще далеко менше.

Ще ось одно запримічу, що тепер приїжджають сюда до Дітройту з Канади Українці дуже гарні: дівчата й хлопці, всі дуже гарно говорять по українськи і то межи собою лише, вони не є ще членами наших українських організацій. Тому я відношусь так до них самих як і до організаторів У. Н. Союза, щоби поспішили й записали їх до своїх відділів. Вперше я відношусь до заряду 146 відділу ім. Івана Франка, котрий дуже гарний, має гарні свої гроші, котрі тримає для хорих членів і помагає їм в разі нещастя, безробіття, хороби й т. п. Тому, браття Українці з Канади, вступайте громадно до цього відділу, записуйтесь усі. Там Вас радо приймуть. Мітінги того відділу відбуваються що другу неділю в Норт Дітройт в Українській Школі на розі улиці McKey і Heneck пополудні.

Павло Ленчук,
Дітройт, Міш.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Страшна пригода.

Дня 30 січня с. р., кілька мінут по 12-ій год. в полудне, нещасливий і дуже сумний випадок, як грім з ясного неба, упав на родину нашого члена, Михайла Даціва.

До 30-го січня мав четверо малих, здорових і веселих діточок, які були йому і його жені розрадою, коли тяжке життє робітника і журба за кусок хліба занадто часами натискали.

Отець, знаючи з досвіду важність науки в життю, хоч сам неписьменний, тішився, як діти одно по одному зачали ходити до школи і приносили добрий „ріпорт". При них він сам навчився недавно штуки свого власного підпису. А що американської публичної школи, по його розумінню, замало було для його дітей, то старших, як добрий і щирий Українець, він посилав ще й до української школи. Часто траплялось, що треба було родичам обійтися без найпотрібніших для життя річей, бо коштів науки не все було з чого покривати. Але чого добрі родичі не зроблять для своїх дітей?!

Діти, хоч і маленькі, також мають свої турботи й утіхи, а спеціяльно в так званім „промошен дей". В тім то дни, діставши свідоцтво за минувший час науки, переходять (авансують) вони до висшої кляси. День 30 січня був одним з таких днів. У 12-ій годині в полудне малий, 10-літний син згаданого нашого члена, Стефан, діставши „промоцію" до висшої кляси, біг підскакуючи з радости за свої успіхи зі школи до дому, щоби похвалитися мамі й татови доброю вісткою і показати їм свій „ріпорт".

Мати, приготовивши дома горячий обід, чекала на дітей, які, прибігши зі школи, заповнять всі кути хати своїм щебетанням і співами, скаргами і втіхою.

Та не всі прибігли!

Затруджений при обіді матери сусіди прийшли дати знати, що їхнього Стефана переїхано „троком", а полісмен забрав його до шпиталю".

В шпиталі лікарі ствердили смерть на місці.

Бідні родичі оплакують тепер смерть свого сина, а всі знакомі й незнакомі співчувають їх болеви і як можуть, так і потішають їх у їхнім тяжкім смутку.

„Ріпорту" Стефан не доніс до дому. З утіхи забув за цілий світ, забув за „машини" й „троки". Попав під колеса, які видушили молоде життя з малого Стефана, а шофер трока, навіть не обертаючись, пігнав далі.

Бл. п. Стефан Даців був молодечим членом У. Н. Союза від лютого 1928 р. в табельці ІІ-ій, і як би не Союз, то не було би його за що похоронити. Але що по **однім** році його належання до Союза (50 центова вкладка місячно) його „асекурація" дійшла до $320.00, отже було за що похорон зробити, в яза що зробити похорон, у якім богато співчуваючих взяло участь.

Нехай земля маленькому нашому членови буде пером, а іншим родичам, які ще не вписали своїх дітей до Укр. Нар. Союза, нехай то буде пересторогою.

Волод. Сегінь,
секр. бр. св. Георгія, від. 239,
в Филаделфії, Па.

The regular weekly meeting of the William J. McGovern Association will be held Thursday evening February 13th at the Headquarters, 70 Morris Street. The newly elected Officers will be installed and committees will be appointed by the Association's President Charles A. M. Borkholm, to carry on the work of last year's committees which proved very successful. A large delegation attended the basket-ball game of the McGovern team against the Unknowns last Friday night and saw their boys bring home the bacon.

Louis W. Jacobs one of the Trustees of the Association presented an Atwater-Kent Radio to the Club. A visit to the club-rooms will suprise some of the old-timers who are looking for a lively spot in the down-town section for here can be found gathered nightly scores of young men, either enjoying themselves or co-operating with their Standard Bearer in Naturalization Work, a matter that has his great interest. Many applicants for membership are recieved daily and the 1500 mark will soon be reached.

The Officers of the Association who will be installed next Thursday night are as follows:—

Charles A. M. Borkholm, President

Stanley Kielbas, 1st Vice-Pres.	Benjamin Canary, Fin. Secty
Henry Schwartz, 2nd Vice-Pres.	John J. Doyle, Asst. Fin. Secty
Gorege Murray, 3rd Vice-Pres.	Louis Krumholz, Corresponding Secty
Stephen Chislock, 4th Vice-Pres.	Philip R. McGovern, Treas.
Francis De Azevedo, 5th Vice-Pres.	William Waltz, Jr., Sergt at Arms
Martin Clifford, Rec. Secty	John Casey, Asst. Sergt at Arms

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

КАРИКАТУРА НА УКРАЇНІЗАЦІЮ.

Вузьке місце.
(Північно-Кавказький край).

В справі українізації на Північному Кавказі досить гостро стоїть питання про кадри. Не розвязавши питання про кадри, майже неможливо здійснити накресленого пляну українізації протягом 1929—32 років у тих місцевостях Північного Кавказу, де живе переважно українська людність. Тут справді є вузьке місце, що його треба як найшвидше ліквідувати. Проте в цій справі мало що робиться.

Що воно є саме так, свідчить інформація про українізацію органі Півн. Кавказького крайкому ВКП(б) „Червона Газета". Тут, наприклад, читаємо таке повідомлення: „В Донській окрузі нема робітника, що працював би в справі українізації". Тобто виходить, що в окрузі немає людини, якаб виконувала в окружному маштабі провідну роботу. Чи доводиться після цього дивуватися, коли й з низовими робітниками справа стоїть теж не гаразд, коли вчителі по багатьох українських школах самі кепсько знають українську мову й мало придатні для того, щоб здійснити важливе завдання українізації в краї?

Північному Кавказові „конче потрібні кадри робітників, що твердо стоялиб на ленінській позиції, розвязуючи українську національну проблему в краї, що не збивалисяб на манівці українського націоналізму та шовінізму. Це — поперше. А подруге — потрібні кадри українізаторів, що досконало, бездоганно обізнані булиб із українською національною культурою взагалі, та з українською мовою й літературою зокрема". Так визначає „Червона Газета" найпекучішу потребу, не задовольнивши якої — не розвяжеш і питання про українізацію.

Звісно, що на задоволення цієї потреби мусілиб звернути як найпильнішу увагу крайовий відділ народньої освіти та ВИШ'і, зокрема ВИШ'і педаґогічні. Отож важко сподіватися якогось зламу в справі українізації доти, доки крайВНО та ВИШ'і не візьмуться ретельно за готування кадрів. А цього покищо нема.

На цілий Північно-Кавказький край є тільки один повний український навчальний заклад — український педаґогічний технікум у станиці Полтавській. Крім того є ще українські відділи в Краснодарському педінституті та на робфакові при ньому. Але потреба в кадрах на Північному Кавказі така велика, що ці заклади ніяк задоволити її не можуть. Ті робітники, що вони їх випускають, — це крапля в морі.

Оце тільки тепер виникла думка про утворення при Північно-Кавказькому краєвому державному університеті катедри української мови, літератури й історії. Вжили вже й певних заходів, щоб реалізувати цю думку; наприклад, оголосили конкурс на заміщення посад при катедрі. В університеті є чимало наукових робітників-Українців, що охоче працюватимуть при катедрі. Але утворення цієї катедри натрапляє на деякі фінансові перепони й затягується довше, ніж слід. Проте є всі підстави казати, що катедра незабаром працюватиме. Це буде дуже важливий крок на шляху ліквідації вузьких місць у справі українізації на Північному Кавказі.

Треба, щоб і інші начальні установи в краї пішли за прикладом Північно-Кавказького краевого держуніверситету, утворюючи українські відділи й катедри. Слід також, де можна, відкривати й нові українські педтехнікуми. Цеж бо є єдиний спосіб виготувати потрібні кадри для роботи серед української нацменшости в краї.

(„Пролетарська Правда", Київ).

ВИКАЗ ЗБІРКИ

на фонди:

1. ФОНД СТИПЕНДІЙНИЙ ІМ. СЕМЕНА ЯДЛОВСЬКОГО
2. ПАМЯТНИК НА ГРІБ БЛ. П. СЕМЕНА ЯДЛОВСЬКОГО

ІМЯ І НАЗВИСКО	РАЗОМ	На Фонд Стипендійний	На Памятник
Бр. св. Йосафата, в. 217 ...	$34.50	$29.50	$ 5.00
Бр. св. Володимира, в. 179	25.00	15.00	10.00
Тов. Дністер, в. 361	20.25		20.25
Тов. Січ, в. 136	18.25	10.00	8.25
Бр. св. Михаїла, в. 235	14.35	10.00	4.35
Бр. св. Василія, в. 364	10.00	5.00	5.00
Бр. св. Володимира, в. 130	10.00	5.00	5.00
Кость Кирчів, Джерзи Сіті	10.00	9.00	1.00
Бр. св. Петра і Павла, в. 102	9.50	8.50	1.00
Тов. Запор. Січ, в. 367	9.00	8.00	1.00
Укр. Буд. Поз. Тов. в Джерзи Сіті, з платні предс.	9.00	5.00	4.00
Тов. ім. Ів. Франка, в. 53 ..	6.00	5.00	1.00
Бр. св. Петра і Павла, в. 81	5.50	2.75	2.75
Бр. Пр. Тройці, в. 203	5.00	4.00	1.00
Сестр. Пр. Діви Марії, в. 212	3.75		3.75
Бр. св. Андрія, в. 128	1.50		1.50
Разом зложено в січні 1930	$ 191.60	$116.75	$ 74.85
Попередно проголошено	1,024.58	726.23	298.35
Разом зложено	$1,216.18	$842.98	$373.20

УВАГА: При надсиланню дальших збірок проситься виразно подавати, яку суму призначується на кождий фонд осібно. Чеки і „моней-ордери" треба виписувати на UKRAINIAN NAT'L ASS'N, і адресувати: P. O. BOX 76, JERSEY CITY, N. J.

Коли рознеслась сумна вість про смерть бл. п. Семена Ядловського, то разом з жертвами на фонд степендійний і памятник наспіло много листів від відділів У. Н. С., поодиноких членів та приятелів Покійного.

Разом з стодоляровою жертвою від Френка Ґ. Нувела, предсідателя Лінденського Банку, прийшов лист слідуючого змісту:

Gentlemen:

Permit me to express the deep regret which I feel due to the passing of Mr. Simon Yad'owsky, whose loss is so keenly and so universally felt. The man who for many years was secretary of the great organization which he worked so conscientiously to build, was indeed a noble character. Although he is gone, his memory will be forever fondly cherished by those who knew and loved him.

Enclose is my check. Accept it as my humble contribution to the greatness of the memory of Mr. Yadlowsky. It is sent in the hope that it may in some small way help to perpetuate that memory.

Most sincerely yours,
F. G. NEWELL.

Від пані Анни Боївки, головної радної У. Н. С.:

Dear Sir:

Enclosed please find a check for $20.00, as a personal offering for the two funds in memory of our departed Friend & Mgr. Mr. S. Yadlowsky, $10.00 of which I give to the Educational fund and $10.00 for the Memorial marker. I also extend my deepest sympathy to the whole official organ of the Ukr. Nat'l Ass. I realize the death of our Friend will be felt very keenly throughout the whole organization.

I remain yours very truly
ANNA BOYIWKA.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за скору виплату мені по моїм дорогім мужу П. Ющику, котрий зістав застрілений 20. січня 1930 р., $800.00 посмертного.

Також складаю подяку урядникам 78. відділу У. Н. С., і кождому членови, котрий взяв участь у похороні, мого мужа.

Най земля буде йому пером!

Анелка Ющик, жена,
Майнерсвіл, Па.

—o—

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку всім урядникам і братам братства св. о. Николая в Майнерсвіл, Па., до котрого покійний належав, за те, що занялися таким величавим похороном і відпровадили тіло його на вічний відпочинок.

Так само дякую всім приятелям, краянам, сусідам і всім тим, котрі так численно сходилися до хати покійного й котрі так урочисто трималися на його похороні.

Покійний Петро Ющик зістав замордований з рушниці в своїй власній хаті в неділю, дня 19. січня, в 10-й годині вечером. Душогуб Михайло Смит походить з Галичини, з села Пельна, пов. Сянік. Покійний Петро Ющик походив так само з Галичини, з села Дудинці, пов. Сянік.

Теодора Ющик,
Майнерсвіл, Па.

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку Українському Народному Союзови за уділення мені 75 дол. з фонду допомогового. Сердечно дякую урядникам відділу 345 за їх старання.

Ева Гайва.

Діти. — Знаєш що, Мирусю! Бавмося в звіринець! Я буду малпою, а ти дівчинка приходиш перед клітку та годуєш мене помаранчами та тісточками.

—o—

Зоольоґія. Учитель: Гринько Савчук скаже нам, яка звірина людині найближча?

Ученик: Блоха, прошу пана професора.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що мітінґ відбудеться в годині 2-гій пополудни в неділю, 16 лютого, в гали Укр. Гор. Клюбу, 29 Jackson St. Буде роздання тікетів і другі важні справи. Не явившийся член заплатит кари 50 ц., а урядник 1 дол. — Николай Чолій, пр.; Василь Мандзій, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 16 лютого, в годині 2-ій пополудни, в Ґали де звичайно. Обовязково кождий член має явитися на мітінґу в означенім часі, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі більше як два місяці члени будуть суспендовані. В сім місяци будемо принимати нових членів до Бр. і У. Н. Союза, а дітей до Молод. Союза без оплати вступного. Тож користайте з нагоди. Не явившийся член на згаданім мітінґу і в означенім часі буде караний після статута. — А. Іванів, секр.

ТАВНТОН, МАСС. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 122, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 16 лютого, в годині 2-ій пополудни, в Товариській Гали, 14 Maple Ave. Проситься членів і членкинь явитись на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься прийти і вирівнати свої місячні вкладки. — І. Пашковський, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. Просвіта, від. 312, повідомляє всіх членів другий раз, що специяльний мітінґ відбудеться в неділю, 16 лютого. Взивається всіх членів прибути на мітінґ, як також старий уряд має явитися і здати справоздання з попередного року, бо коли не являться, то поступиться з ними інакше. Не явившийся член заплатить 1 дол. кари, а урядник 2 дол. — Семен Цап, предс.; Гр. Орецький, кас.; Н. Савчак, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 16 лютого, в годині 1-ій пополудни, в гали церковній при Roosevelt Ave. Взивається довгуючих вирівнати свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. Будемо принимати нових членів без вступного. — М. Дмитрів, предс.; Й. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

БОРНСАЙД, ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Апп. Петра і Павла, від. 165, повідомляє, що на річнім мітінґу 13 січня вибрано отсей новий уряд: Зелінка Василь, предс.; Мих. Коцоловський, заст.; Мих. Гнат, кас.; Йосиф Бушинський, заст.; Ст. Коцоловський, секр.; Мих. Ґбур, заст.; Ант. Макарий, Ант. Демкович, Мих. Коцоловський ст., контр. комісія; Стефан Гулик і Андрій Басник, надз. хорих; Андрій Уовальчик, хорунжий; Григ. Сподарик, капітан; Мих. Гнатусько, дверник; Мих. Коцоловський ст., Андрій Ковальчик Мих. Ґбур і Коцоловський Мих. мол., мировий суд. Повідомляється, що звичайні мітінґи будуть відбуватися в гали М. Пудик Іст 93 ст., кождого понеділка по 10-тім. Члени мають приходити на мітінґи точно в годині 7-ій вечером, бо мітінґи будуть тревати тільки до 10 години у вечер. На слідуючий мітінґ має явитись кождий член бо будуть дуже важні справи до полагодження. Кождий довгуючий має вирівнати свою вкладку, бо в противнім разі буде виключений з братства і У. Н. Союза. Хто хоче вступити до У. Н. Союза нехай прийде на мітінґ, а приймемо його без вступного. — Вас. Зелінка, предс.; Мих. Гнат, кас.; Ст. Коцоловський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Жіноче Тов. „Згода", відд 358, повідомляє своїх членниць, що місячні збори відбудеться в неділю, в годині 1-ій, попол., в У. Н. Домі при Вест 14 вул. На минувших зборах 19 січня зайшла ухвала, щоб збори відбувалися в першій годині пополудни, а не о 3-тій. Рівнож ухвалено дати баль з Тов. „Згода дня 2-го марта. Довгуючих членкинь проситься вирівнати свої залеглости. — З. Лазука, предс.; Б. Гричковська, пр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в суботу, 15 лютого, точно в годині 8-ій вечером, в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та вул. Обовязком є кождого члена явитися на зборах, бо є важні справи до полагодження. Пригадується інтересованим членам, щоби привели з собою нових членів, бо будеться принимати нових членів без вступного тільки в лютім і марті с. р. Проситься членів принести жертву по долярови на Сиротинець У. Н. Союза за 1930 рік. Довгуючі за 1929 рік члени повинні постаратись на сім мітінґу вирівнати свої залеглости. — Ник. Марків, рек. секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ